

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОГРАМСКА И БУЏЕТСКА РЕАЛИЗАЦИЈА

на

Програмата за заштита на населението од ХИВ/СИДА во Р. Македонија за 2017 година

1. Опис на постигнувања

Спроведена е Набавка на антиретровирусна терапија за лицата кои живеат со ХИВ/СИДА и тестови за следење на ХИВ инфекцијата

Континуирано обезбедување на психо-социјална поддршка на лицата кои живеат со ХИВ во тек на цела 2017 година – преку социјален работник од советувалиштето на Клиниката за инфективни болести и фебрилни состојби Скопје,

Се спроведе повик за соработка со 13 здруженија согласно изработени критериуми за соработка со здруженија како имплементатори на Програмата за заштита на населението од ХИВ/СИДА 2017 година.

Вршење на доброволно и доверливо советување и тестирање (ДДСТ) на лица, со цел да се утврди инфекција со ХИВ вирусот - **70** вкупно

ДСТ кај новооткриени пациенти со туберкулоза 250 пациенти

Дефинитивна лабораториска дијагноза за носителство на ХИВ за дефинитивна конфирмација 40 вкупно на двете референтни лаборатории на клиника за инфективни болести и институт за јавно здравје Скопје,

Спроведени се стручни предавања во училиштата за превенција на ХИВ/СИДА и СПИ помеѓу младата популација – околу 300 предавања низ државата во училиштата – во моментот не се правела квалитативна нализа на ниедна од програмите па ни на оваа од тие причини ова се податоците кои сме во можност да ги споделиме .

Спроведени се Активности за превенција на ХИВ помеѓу МСМ, СР и ЛИД и активности за грижа и поддршка на лицата коишто живеат со ХИВ –намалување на штети – преку здруженија на граѓани избрани на јавен повик Активности за превенција на ХИВ кај популации изложени на најголем ризик од ХИВ – ДСТ, едукации преку здруженија на граѓани избрани на јавен повик - во моментот не се правела квалитативна нализа на ниедна од програмите па ни на оваа од тие причини ова се податоците кои сме во можност да ги споделиме .

Тренинг на лекарите од примарна и секундарна здравствена заштита за надминување на дискриминацијата и диспаратите кон лицата со ХИВ/СИДА/ХЦВ како и за важноста од надминување на оваа појава – одржани 5 работилници

Спроведена е истражувачка студија под назив “Перцепцијата на генералната популација за неправедностите и диспаратите при остварувањето на здравствената заштита на лицата со ХИВ/СИДА/ХЦВ”.

2. Извештај за програмска и буџетска реализација на активностите финансирани од основниот буџет на Министерството за здравство и буџетот на самофинансирачки активности

ред бр.	Активност	Извршител	Количина	Цена	Вкупно	Реализиран обем на активности	Потрошени средства
1.	Набавка на антиретровирусна терапија за лицата кои живеат со ХИВ/СИДА и Тестови за следење на ХИВ инфекцијата	Клиника за инфективни болести и фебрилни состојби	/	10.000.000,00	10.000.000,00	Реализирана активност	100%
2.	Обезбедување на психосоцијална поддршка на лицата кои живеат со ХИВ	Клиника за инфективни болести и фебрилни состојби	12 месец и	25.000,00	300.000,00	Реализирана активност	100%
3.	Вршење на доброволно и доверливо советување на лица, со цел да се утврди инфекцијата со ХИВ вирусот.	Институт за јавно здравје на РМ	20	500	100.000	Реализирана активност	100%
4.	Вршење на доброволно и доверливо советување на лица, со цел да се утврди инфекцијата со ХИВ вирусот.	10те Центри за јавно здравје по 50 теста	50	500	250.000	Реализирана активност	100%
5.	ДСТ кај новооткриени пациенти со туберкулоза	Институт за јавно здравје на РМ	25	500	125.000	Реализирана активност	100%
6.	Дефинитивна лабораториска дијагноза за носителство на ХИВ за дефинитивна	Клиника за инфективни болести и фебрилни состојби	200	5.000	100.000	Реализирана активност	100%

	конфирмација						
7.	Дефинитивна лабораториска дијагноза за носителство на ХИВ за дефинитивна конфирмација	Институт за јавно здравје на РМ	20	5.000	100.000	Реализирана активност	100%
8.	Спроведување на стручни предавања во училишта за превенција на ХИВ/СИДА и СПИ помеѓу младата популација	10те Центри за јавно здравје	300 предавања	3.000	900.000	Реализирана активност	80%
9.	Активности за превенција на ХИВ кај групите изложени под најголем ризик – програми за МСМ	Здруженија	1	1.900.000,00	1.900.000,00	Реализирана активност	100%
10.	Активности за превенција на ХИВ кај групите изложени под најголем ризик - Програми за намалување на штети кај ЛИД	здруженија	1	6.100.000,00	6.100.000,00	реализирана активност	100%
11.	Активности за превенција на ХИВ кај групите изложени под најголем ризик – Програми за СР,	здруженија	1	2.600.000,00	2.600.000,00	реализирана	100%
12.	Активности за ХИВ тестирање и советување	Здруженија	1	2.500.000,00	2.500.000,00	Реализирана активност	100%
13	Активности за дијагноза и третман со СПИ насочени кон групите под најголем ризик	Здруженија	1	1.500.000,00	1.500.000,00	Реализирана активност	100%

14.	Тренинг на здравствени работници и млади лекари за ризикот и заштитата при професионална експозиција на ХИВ/СИДА/ХЦБ	Институт за епидемиологија – медицински факултет	5 работници/опфатени 600 здравствени работници	40.000	200.000	Реализирана активност	100%
15.	Спроведување на истражувачка студија “Перцепцијата на генералната популација за неправедностите и диспаратите при остварувањето на здравствената заштита на лицата со ХИВ/СИДА/ХЦВ“	Институт за епидемиологија – медицински факултет	Спроведена студија	200.000	200.000	Реализирана активност	100%

3. Извештај за програмска и буџетска реализација на активностите финансирани преку донација од Глобалниот Фонд за борба против ХИВ/СИДА, туберкулоза и маларија во Програмата за заштита на населението од ХИВ/СИДА

Вовед

Основната цел на Проектот е Одржување ниска преваленца на ХИВ во РМ, обезбедување одржлив развој преку интегриран пристап и вклучување на заедниците од групите изложени под најголем ризик, а кои активно учествуваат во имплементацијата на превентивните активности

Целта се остварува преку Четири програмски Задачи кои пак се систематизирани според определена Област на Делување и тоа:

1. Превенција на ХИВ трансмисија кај групите изложени под најголем ризик и тоа:
  - Превенција на ХИВ трансмисија кај лицата кои инјектираат дроги
  - Превенција на ХИВ трансмисија кај сексуални работници
  - Превенција на ХИВ трансмисија кај мажи кои имаат секс со мажи
  - Превенција на ХИВ трансмисија кај осудени лица
  - Тестирање и советување
  - Дистрибуција на кондоми
  - Сексуално преносливи инфекции – дијагноза и третман
2. Воспоставување на модели, механизми и активности за зајакнување на ЗГ од групите изложени под најголем ризик

- Лобирање, комуникација и социјална мобилизација
  - Зајакнување на ЗГ од групите изложени под најголем ризик
3. Зајакнување на системот за следење на ХИВ инфекција (систем на известување и оперативни истражувања)
  4. Зајакнување на капацитетот и координација на фокусиран одговор за ХИВ помеѓу групите изложени под најголем ризик
    - Градење на капацитети и координација / Програм менаџмент и администрација
    - Зајакнување на здравствениот систем
    - Зајакнување на системот за следење и проценка

Целна популација на проектот се: Лицата кои инјектираат дроги (ЛИД), Сексуални работници(СР) и нивните клиенти, Осудени лица, мажите кои имаат секс со мажи (МСМ) и лицата кои живеат и се инфицирани со ХИВ/СИДА

Во 2017 година беа поднесени две апликации до донаторот за продолжување на проектот и истите беа одобрени, со што официјалното времетраење на проектот се продолжи до 31 Декември 2017.

Во периодот Октомври-Декември 2017 постоеше кофинансирање на активностите и истите се спроведуваа и финансираа преку буџетот на проектот и преку буџетот на програмата за Заштита на население за ХИВ/СИДА за 2017 година, со што се овозможи континуитет во финансирањето и функционирање на претходно воспоставените сервиси од страна на здруженијата на граѓани.

**Планирани и Остварени резултати во Јануари-Декември 2017:
со основен пакет на услуги:**

- Преку постојните програми за намалување на штети од злоупотреба на дроги и размена на стерилна опрема за инјектирање, со основен пакет на услуги за Лица кои Инјектираат Дроги (сет од игла шприц, кондом и информативен материјал), **беше предвидено да се опфатат вкупно 4,282 корисници на дроги, од кои 682 нови**, а опфатени се **4,409** ЛИД (од кои **542** се Нови); Вкупно се поделени: Игли=642,416, Шприцови=414,915, Кондоми=120,335, ИЕК Материјали=43,968 и Лубриканти=10,721. Дополнително на клиентите им се обезбедени: 19,380 социјални, 39,153 медицински, 1,124 психолошки и 728 правни услуги.
- Дополнително преку Програмата за намалување на штети/ Опиоиден супституциски третман за ЛИД опфатени се **1,756** **ЛИД** (Се однесува на клиенти кој најмалку 6 месеци се вклучени на супституција на дроги), **597** Нови клиенти кои за првпат се запишале на третман.
- Со превентивните активности и услуги содржани во **програмата наменета за Сексуалните Работници/чки со основен пакет на услуги** (Кондом, Лубрикант и ИЕК материјал) беше предвидено **да се опфатат вкупно 1,516 сексуални работници, од кои 267 нови**, опфатени се **1,713** СР (**270** Нови) од кои **90** преку организацијата основана од самата заедница; Вкупно се поделени: Лубриканти=49,561, Кондоми=162,846, ИЕК Материјали=20,231. Дополнително на клиентите од оваа целна популација им се обезбедени: Гинеколошки услуги=488, Социјални услуги=14,310, Психолошки услуги=85 и Правни услуги=283.
- Со основниот пакет на услуги (Кондом, Лубрикант и ИЕК материјал) обезбеден преку **програмата наменета за популацијата на Мажи кои имаат секс со Мажи**, планирано е да се опфатат **вкупно 4,346 МСМ, од кои 900 нови** а опфатени се **3,597 МСМ** (од кои **453** Нови) и уште **609** преку интернет советување; Вкупно преку оваа програма се поделени: Лубриканти=18,522, Кондоми=22,893 и ИЕК Материјали=8,496. Дополнително за членовите на оваа популација се обезбедени: Советувачки услуги=1,493, Социјални услуги=11, Психолошки услуги=174 и услуги во дневен центар=1,224.

- Со Програмата за **Доброволно и Доверливо советување и ХИВ тестирање** вкупно во периодот за известување се опфатени вкупно **2,636** лица, од кои (ЛИД:803, СР:496, МСМ:1,194, Затвореници:143); поделени се вкупно 8,932 Кондоми и 4,156 Лубриканти.
- Преку програмата за **Сексуални и Репродуктивно Здравје** опфатени се вкупно **818** лица кои се тестирани и советувани за Сексуално Преносливи Инфекции, и тоа според целна популација (ЛИД:39, СР:573, МСМ:206) ; Вкупно се поделени: 8,834 Кондоми, 2,839 Лубриканти, 1,557 ИЕК Материјали.
- Со **едукативните сесии предвидени за осудениците** во периодот за известување се опфатени вкупно **2,400** осуденици; поделени се вкупно 4,480 Кондоми.
- Преку програмата за **обезбедување на Психо-социјална поддршка на Лица кои инјектираат дроги** вклучени во супституциска терапија, во текот на периодот за известување, опфатени се **311** ЛИД од кои **140** добиле услуги преку наменските активности во психо-социјалниот клуб. Вкупно се поделени 15136 Кондоми и 5080 ИЕК Материјали. Истотака организирани се 91 Креативни работилници и 187 сесии за Групи за Самопомош.
- Со програмата наменета за **Лицата кои Живеат со ХИВ/СИДА** преку специфичните активности содржани во истата, опфатени се **21** ЛКЖХС со врсничка едукација. Дополнително се дадени Психо-социјални услуги на **209** лица кои живеат со ХИВ/СИДА вклучително и на нивните семејства, партнери и пријатели.
- Од страна на Психијатриска болница се реализирани: Една работилница со лица кои инјектираат дроги, за предозирање; Една работилница со персоналот од метадонските центри и една работилница за матични лекари
- Од страна на КИБ одржана една работилница за инфектолози.
- Во рамки на ЗГ одржани се две работилници за сензитивизација на здравствен персонал за работа со МСМ и лица кои живеат со ХИВ/СИДА, една дообука за советувачи за ХИВ тестирање и советување од Центрите за Јавно Здравје,

Во текот на 2017 година се спроведуваа Био бихевиорални и серолошки студии кај лицата ЛИД, СР, МСМ, осуденици и млади, кои треба да завршат во 2018 година

Исто така во текот на 2017 година преку Единицата беа спроведени неколку постапки за Јавни набавки/тендери:

- Набавка на ХИВ тестови за студии (20.000 ЕУР).- производител Fujirebio од Белгија) Потпишан договор 25 Јули 2017, испорачани тестови на Институтот за Јавно здравје како одговорна институција за спроведување на студиите. Платен износ од ЕУР 19.842
- Доиспорака на лекови за Хеп Ц (Copegus – proizvoditel Hoffman La Rosce, Швајцарија) по претходен тендер од 2016 година, кои се испорачани на Клиниката за Инфективни Болести и се наменети за Лицата кои инјектираат дроги. Платен износ од 32.828 ЕУР
- Набавка на лабораториска опрема за Психијатриска Болница (19.000 ЕУР); објавен тендер кон крајот на 2017, ќе се финализира во текот на 2018.
- Набавка на клими за Психијатриска Болница – служба за превенција и третман за злоупотреба од дроги – Кисела Вода (5000 ЕУР); објавен тендер кон крајот на 2017, ќе се финализира во текот на 2018
- Набавка на услуги за ревизија на проектот за 2016 година, изборот на компанија извршен, ќе се финализира во текот на 2018

- Набавка на медицинска/лабораториска опрема за Клиника за Инфективни Болести (20.000 ЕУР преку проектот) и 13000 ЕУР преку Министерство за здравство), двата тендера објавени на крајот на 2017 година, ќе се финализираат во текот на 2018 година
- Преку ЗГ се набавени кондоми (26.000 кондоми и 19.700 лубриканти, 6100 брзи ХИВ тестови и медицински попрошен материјал)

Буџет и финансиска реализација на проектот – Од вкупната финансиска реализација износ од 32.004.586 мкд е префрлен на Секундарните приматели. Износ потрошен преку Единицата е 10.472.256 мкд

опис на буџетска категорија	Буџет износ во МКД	Фин реализација во МКД	Остаток
Стоки и услуги	48.209.000	42.476.842	5.732.158
Капитални расходи	8.556.000	0	8.556.000
ВКУПНО за 2017 година:	56.765.000	42.476.842	14.288.158

Вкупно четири лица работат во канцеларијата на Глобален Фонд при Министерство за здравство, со искуство над 10 год на проектот, односно уште од самиот почеток (2004 година). За истите е неопходно да се направат напори за превземање во рамки на Министерство за здравство, по завршување на проектот (30 Јуни 2018)

- Опис на техничката помош која е обезбедена преку Глобалниот Фонд во текот на извештајниот период – **нема**

- Опис на здравствени продукти и опрема кои се набавени во извештајниот период преку средствата на Глобалниот Фонд, вклучувајќи: вид на продукти и опрема, број на продукти и опрема, име на производителите на здравствените продукти и опремата, цена по која се набавени, број на лица кои ги добиле здравствените продукти, број на лица кои биле опслужени со здравствената опрема. **Објаснето погоре**

- Количество и вид на лекови и фармацевтски производи се набавени во извештајниот период преку Глобалниот Фонд, вклучувајќи генерички и заштитени имиња на лековите и фармацевтските производи и име на производителите. Набавна цена по која се купени лековите и фармацевтските производи и каде истите се дистрибуирани? Колку лица ги искористиле лековите и фармацевтските производи во извештајниот период?**Објаснето погоре**

- Информација за вид на инфраструктура која е изградена во извештајниот период со средствата обезбедени преку Глобалниот Фонд. Каде е изградена истата. Каков тип и колкава количина на опрема е купена во извештајниот период со средствата обезбедени преку Глобалниот Фонд? **Нема**

- Каков тип на поддршка на клиентите е обезбедена во извештајниот период преку средствата обезбедени од Глобалниот Фонд? На колку лица им е обезбедена поддршка?**Објаснето погоре**

4. Преглед на исплатени средства по извршители на програмата

Извршител	Износ на исплатени средства
Институт за јавно здравје на РМ	325.000,00
Центри за јавно здравје за стручни предавања	1.150.000,00
Универзитетска клиника за инфективни болести и фебрилни состојби	10.400.000,00
Институт за епидемиологија – Медицински факултет, Скопје	400.000,00
Граѓански организации вклучени во реализација на Програмата	14.600.000,00
ВКУПНО:	26.875.000,00

Подготвил: Нермина Факовиќ _____

Одобрил: Прим.д-р Зоран Стојановски _____

Форматот на извештајот за програмска и финансиска реализација на Програмата за заштита на населението од ХИВ е подготвен во склоп на активностите за Отворено Владино Партнерство усвоени од Владата на РМ, а во насока на унапредување на фискалната транспарентност. Форматот на извештајот е подготвен од Министерството за здравство на РМ и Здружението за еманципација, солидарност и еднаквост на жените – ЕСЕ.